

af urigtige oplysninger af væsentlig betydning, og når indehaveren tilsidesætter vilkårene for retten, bygger på 1926-lovens § 18, stk. 4, og KF § 32. Bestemmelsen går dog videre end KF § 32 ved også at omfatte rettigheder efter § 12.

Hvad særligt angår overtrædelser af vilkår for vandindvindingsstilladelse bemærkes, at reglen omfatter bestemmelser om f. eks. vandindvindings omfang, den tilladelige vandspejlsænkning, særlige rensningsforanstaltninger, pligt til regelmæssige målinger af kloridindhold i vandet o. s. v., derimod ikke formålsbestemmelser i tilladelse, idet spørgsmålet om virkningen af formålsændringer er afgjort i § 27. Ønsker indehaveren af en ret, at et vilkår ændres, må han altid søge tilladelse hertil hos landvæsenretten eller kommunalbestyrelsen; han kan ikke som til en vis grad efter § 27 selv skønne over, om det vil være forsvarligt uden videre at fortsætte på ændrede vilkår; og han vil kunne straffes efter § 66, stk. 1, nr. 1, hvis han uden tilladelse sætter sig ud over vilkåret. Herudover vil der kunne skrives ind mod ham ved sagsanlæg efter § 28, hvis han tilsidesætter vilkåret. Er tilsidesættelsen ikke af større betydning, kan sagen eventuelt ende med, at vilkårsændringen godkendes, eller at der fastsættes ændrede vilkår. Er tilsidesættelsen væsentlig, kan der blive tale om inddragelse af retten uden erstatning og også om ændring af retten.

Et særligt spørgsmål er, om der under sagen kan fastsættes erstatning for virkninger af vilkårsovertrædelser. Erstatninger for skader, der ikke skyldes forandring i grundvandstanden, men f. eks. ødelæggelse af et vandværks vand på grund af svingende filtrering, kan, hvis der ikke opnås forlig om spørgsmålet, ikke afgøres under en sag efter § 28, men må afgøres af de almindelige domstole. Skyldes skaden derimod forandring af grundvandstanden, kan en landvæsenret fastsætte erstatning for skaden efter reglerne i § 19. Er sagen anlagt for en kommunalbestyrelse, må erstatningskravet bygges på almindelige erstatningsregler og sag anlægges for de almindelige domstole. Foretages der fra et anlæg, som er tilladt efter § 12, indvinding af en art, der ville kræve tilladelse efter § 13, kan der dog efter § 13, stk. 3, rejses sag for en landvæsenret med henblik også på erstatning.

#### Til § 29.

Bestemmelsen, der er ny, findes i KF § 31, stk. 1, men er udvidet til også at omfatte rettigheder efter § 12. Man har ikke optaget bestemmelsen i KF § 31, stk. 1, om fortabelse af rettigheder, der ikke er udnyttet inden for den fastsatte frist, jfr. bemærkningerne til § 18, stk. 1, nr. 4.

#### Til § 30.

Stk. 1 stemmer i realiteten med KF § 13, stk. 1, der bygger på 1926-lovens § 18, stk. 2. Landvæsenretten kan også begrænse tilladelsen i mindre omfang end angivet i stk. 1. Om en særlig indskrænkning i anvendelsen af stk. 1 henvises til bemærkningerne til forslaget § 18, stk. 1, nr. 2.

Stk. 2 stemmer i realiteten med KF § 13, stk. 2, der er ny. Der henvises til bemærkningerne til § 18, stk. 1, nr. 1. Ved ordet „området“ forstås grundvandsområdet eller indvindingsoplandet, således som det er nævnt i stk. 1.

#### Til § 31.

Efter 1926-lovens § 8, jfr. § 18, stk. 5, kan en landvæsenkommission tilbagekalde en vandindvindingsret mod fuld erstatning til fordel for en senere andrager i området, hvis der ikke er vand nok til dem begge. Bestemmelsen har kun i meget ringe grad været anvendt i praksis. I Hovedstadskommisionens flertalsforslags § 177 foresloges det bl. a., at en i bestemmelsen omhandlet, særlig landvæsenkommission skulle kunne ekspropriere et vandforsyningsanlæg, tilhørende en hovedstadskommune, til fordel for en anden hovedstadskommune og samtidig overdrage den anden kommune anlæggets vandindvindingsret, alt mod fuld erstatning. I KF § 12, stk. 2, foreslås det, at en landvæsenkommission under tvingende omstændigheder skal kunne inddrage en allerede given vandindvindingsret — hvad enten dens indehaver er privat eller offentlig — til fordel for en kommune (men ikke for staten eller for en privat), hvis der ikke er nok vand til rådighed i vedkommende grundvandsområde eller indvindingsopland. De nærmere betingelser for inddragelsen stemmer i væsentligt omfang med betingelserne i Hovedstadskommisionens forslag; der gives dog ikke kommunen ret til at ekspropriere det anlæg, hvis indvindingsret inddrages. Der henvises til 1961-betænkningen side 52-54 og til de almindelige bemærkninger afsnit 1 c.

Nærværende forslags § 31, stk. 1, svarer i det væsentlige til KF § 12, stk. 2. Bestemmelsen vil formentlig ikke få stor praktisk betydning, men vil eventuelt kunne finde anvendelse, når kommunale anlæg bør samordnes under en centraliseret, fælleskommunal forsyning — jfr. § 26 om overtagelse af private værker i en sådan situation — eller hvor det af hensyn til offentlig vandforsyning anses for nødvendigt at fjerne eller ændre en meget vandkrævende industri eller — uden for den i § 30, stk. 2, nævnte situation — at inddrage tilladelse til landbrugsvanding og dambrug. Tildeling af vandindvindingsret andetsteds eller kommunal